

**КАФЕДРА
ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕМА ТА МЕТА ЗАНЯТТЯ

Тема 1: Підготовка солдата до різних видів бою.

Заняття 5: Розвідувальна підготовка. Взвод у розвідувальному (бойовому розвідувальному) дозорі

Навчальні питання

1. Дії солдата в дозорі.
2. Дії спостережного посту при веденні розвідки.

Навчальні цілі:

1. Ознайомитися з способом ведення розвідки спостереженням.
2. Вивчити вимоги до вибору місця для спостереження, складом спостережного посту і його завданням.
3. Вивчити обов'язки спостерігача і порядок ведення розвідки спостереженням.
4. Виховувати у тих, хто навчається упевненість в можливості добування розвідувальної інформації силами спостережного посту; розвивати творче, нестандартне мислення.

Вид заняття: групове заняття

Час: 2 години

1. Бойовий статут Сухопутних військ, частина II (батальйон, рота), Київ, видавництво ГУБПСВ, 2010, с.288.
2. Тактика загальновійськових підрозділів Романенко О.П., Шарий В.І., Варюхін В.О. та інші.К., АЗСУ,1998.
- 3.Романенко О.П., Стрижевський В.В. та інші. Тактика загальновійськових підрозділів у тактичних повітряних десантах. Київ, АЗСУ, 1997 р., с. 47.
- 4.Троц А.С. Тактика (рота, батальйон). Одеса, ОІСВ, 1997, с. 352.
- 5.Тактика в боевых примерах(взвод).Люттов И.С., Матий Е.З., Прохоров В.С. та інші,М.Воениздат,1976.
- 6.Підручник сержанта механізованих військ.-К.,МО, 2006.
7. Стрижевський В.В. Застосування загальновійськових підрозділів у тактичних повітряних і морських десантах, Київ, АЗСУ, 1997, с.47.
8. Гредасов Ф.И. Подразделения в разведке. – М.:Воениздат, 1988.

ВСЕБІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЮ:

**1.▶ Бойове
забезпечення**

**2.▶ Морально -
психологічне
забезпечення**

**3.▶ Матеріально -
технічне
забезпечення**

**3.1 • Тилове
забезпечення**

**3.2 • Технічне
забезпечення**

**4.▶ Медичне
забезпечення**

Розвідка

1.1

1.2 • Охорона

**1.3 • Тактичне
маскування**

**1.4 • Інженерне
забезпечення**

1.5 • РХБз

1.6 • РЕБ

1. Встановити наміри та замисел дій противника.

2. Виявити бойовий склад, приналежність, положення, угруповання, стан і можливості частин і підрозділів, пункти управління військами і зброєю.

3. Виявити об'єкти (цілі) для ураження.

4. Визначити ступінь поінформованості противника про наші війська.

5. Виявити нові способи і засоби ведення бойових дій, заходи противника щодо забезпечення дій військ, результати ядерних і вогневих ударів, нанесених по противнику.

6. Визначити морально-психологічний стан військ противника і місцевого населення.

Взвод у розвідувальному (бойовому розвідувальному) дозорі

Розвідувальний дозор – орган військової розвідки, що висилається з метою розвідки противника і місцевості у визначеному районі, напрямку.

Механізований (танковий) взвод у будь-яких умовах обстановки може бути призначений у розвідувальний дозор. Для виконання поставлених завдань йому, як правило, додаються інженерно-саперне відділення (сапери) і хіміки-розвідники.

Для ведення розвідки розвідувальному дозору вказується напрямок або об'єкт.

Розвідувальний дозор у складі взводу який висилається від бригади, діє на відстані до **30 км**, від батальйону – до **15 км**, від розвідувального загону – до **10 км** і виконує завдання спостереженням, розвідувальними засідками, нальотами, опитуванням місцевих жителів, допитом полонених і перебіжчиків, підслуховуванням і вивченням захоплених документів, озброєння і техніки противника. Для огляду місцевості і місцевих предметів у напрямку руху дозору і по боках висилаються дозорні відділення (танки) або піші дозорні, які діють на відстані, що забезпечує спостереження за ним і підтримку вогнем.

Взвод у розвідувальному (бойовому розвідувальному) дозорі

Розвідувальний дозор може вирішувати такі завдання: виявляти противника в певному районі і встановлювати його склад і характер дій, позиції елементів систем високоточної зброї й артилерії, місця розташування ПУ, опорних пунктів, позицій і характер фортифікаційних споруд і загороджень, зони зараження, райони руйнувань, пожеж і затоплень, шляхи їх обходу або напрямки подолання. Крім цього, розвідувальний дозор може захоплювати полонених, документи, зразки озброєння, військової техніки і спорядження противника.

Якщо зустріч з противником не передбачається, дозор рухається дорогами з максимальною швидкістю. У районі (на рубежі) можливої зустрічі з противником він переміщається приховано, як правило, поза дорогами, від одного зручного для спостереження місця до іншого.

При виявленні противника командир взводу негайно доповідає про це командирі, що вислав дозор, і залежно від отриманих вказівок продовжує розвідку виявленого противника або виконує раніше поставлене завдання.

Взвод у бойовому розвідувальному дозорі

Бойовий розвідувальний дозор – орган військової розвідки, призначений для ведення розвідки під час бою перед фронтом або на одному з флангів батальйону (роти) та для встановлення тактичного і вогневого контакту з противником у разі його втрати.

Бойовий розвідувальний дозор у складі взводу висилається від батальйону, а інколи від роти для виявлення вогневих засобів, засідок, загороджень противника і розвідки місцевості. Він діє перед фронтом або на одному з флангів батальйону (роти) на віддаленні, що забезпечує спостереження за його діями і підтримку вогнем, а за відсутності безпосереднього зіткнення з противником – на відстані до **10 км**.

Взводу, призначеному в бойовий розвідувальний дозор для ведення розвідки, вказується напрямок або маршрут розвідки і, при необхідності, додається інженерно-саперне відділення (сапери) і хіміки розвідники.

Взвод у бойовому розвідувальному дозорі

Взводу, призначеному в бойовий розвідувальний дозор для ведення розвідки, вказується напрямок або маршрут розвідки і, при необхідності, додається інженерно-саперне відділення (сапери) і хіміки розвідники.

Бойовий розвідувальний дозор виконує завдання спостереженням, підслуховуванням, розвідувальними засідками і боєм. У бій він вступає у випадках, коли відсутній інший варіант добути необхідні розвідувальні відомості. Вимушуючи противника відкрити вогонь, дозор встановлює розташування і склад його вогневих засобів і добуває інші відомості.

Після виконання розвідувальних завдань взвод діє, як правило, у бойовому порядку роти.

Взвод у бойовому розвідувальному дозорі

В обороні в умовах відсутності безпосереднього зіткнення з противником бойовий розвідувальний дозор своєчасно виявляє висування противника, його склад, напрямки висування і рубежі розгортання колон, перш за все танкових, вогневі позиції артилерії, місця розгортання ПУ. У ході оборонного бою він визначає сили і склад противника, що вклинився в оборону або намагається здійснити обхід (охват).

У наступі бойовий розвідувальний дозор діє, як правило, у бойовому порядку батальйону (роти). З проривом першої позиції оборони противника бойовий розвідувальний дозор, використовуючи проміжки і розриви в його бойових порядках, сміливо і рішуче проникає в глибину оборони та виявляє наявність і склад сил і засобів противника перед фронтом і на флангах батальйону (роти), визначає характер їх дій і розташування, виявляє проміжки, ділянки, що слабо обороняються, а також загородження і перешкоди. У разі неможливості проникнути в глибину розташування противника бойовий розвідувальний дозор, пристосовуючись до місцевості, веде розвідку спостереженням.

РОЗВІДКА

ТАКТИЧНА РОЗВІДКА

- військова;
- артилерійська;
- радіолокаційна;
- радіо- і радіотехнічна;
- інженерна;
- радіаційна;
- хімічна;
- неспецифічна біологічна (бактеріологічна);
- топографічна;
- повітряна

РОЗВІДКА

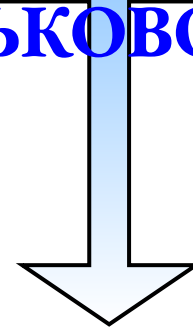

Військова розвідка
являє собою сукупність
заходів командирів всіх
ступенів щодо
добування, аналізу і
обробки даних про
реального або
імовірного противника,
місцевості та умов
виконання бойових
завдань.

РОЗВІДКА

МЕТА ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

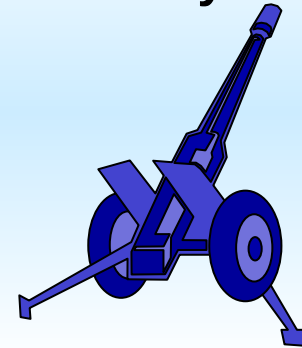
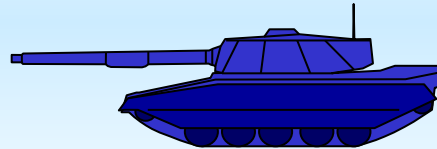
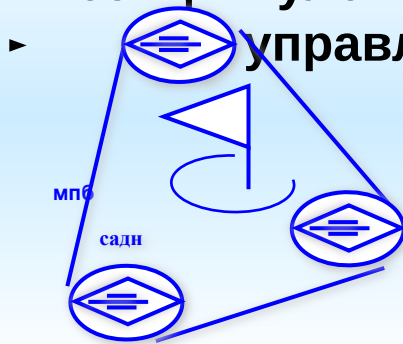
**ВИКЛЮЧИТИ РАПТОВІСТЬ ДІЙ ПРОТИВНИКА,
ЗАБЕЗПЕЧИТИ КОМАНДИРА І ШТАБ ДАНИМИ ДЛЯ
СВОЄЧАСНОГО Й ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ
СВОЇХ СИЛ І ЗАСОБІВ.**

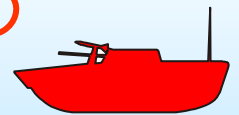
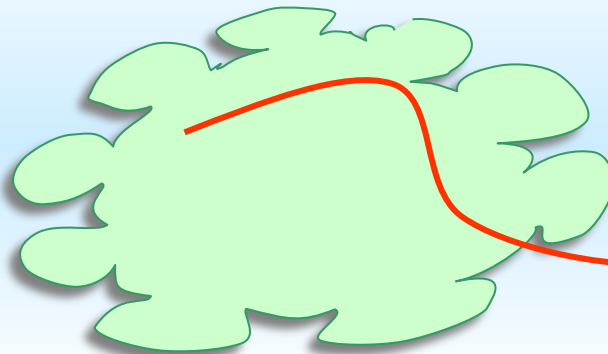
РОЗВІДКА

ЗАВДАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

виявлення артилерії, танків, протитанкових і зенітних засобів, вогневих позицій кулеметів, спостережних постів і пунктів управління противника

виявлення районів (позицій) розгортання засобів РЕБ противника

РОЗВІДКА

Спосіб розвідки - це прийом (метод) дій сил і засобів розвідки з метою добування розвідувальних відомостей.

ОСНОВНІ СПОСОБИ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

Спостереження - є основним способом розвідки, організується і ведеться в усіх видах бойової діяльності військ безупинно вдень і вночі, у будь-яку пору року й обстановці.

Підслуховування застосовується при безпосередньому зіткненні із противником, а також при діях розвідувальних органів у його тилу.

РОЗВІДКА

ОСНОВНІ СПОСОБИ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

Засада полягає в завчасному і прихованому розташуванні групи на очікуваних або імовірних шляхах руху противника для раптового нападу на нього з метою захоплення полонених, документів, зразків озброєння, бойової техніки і спорядження.

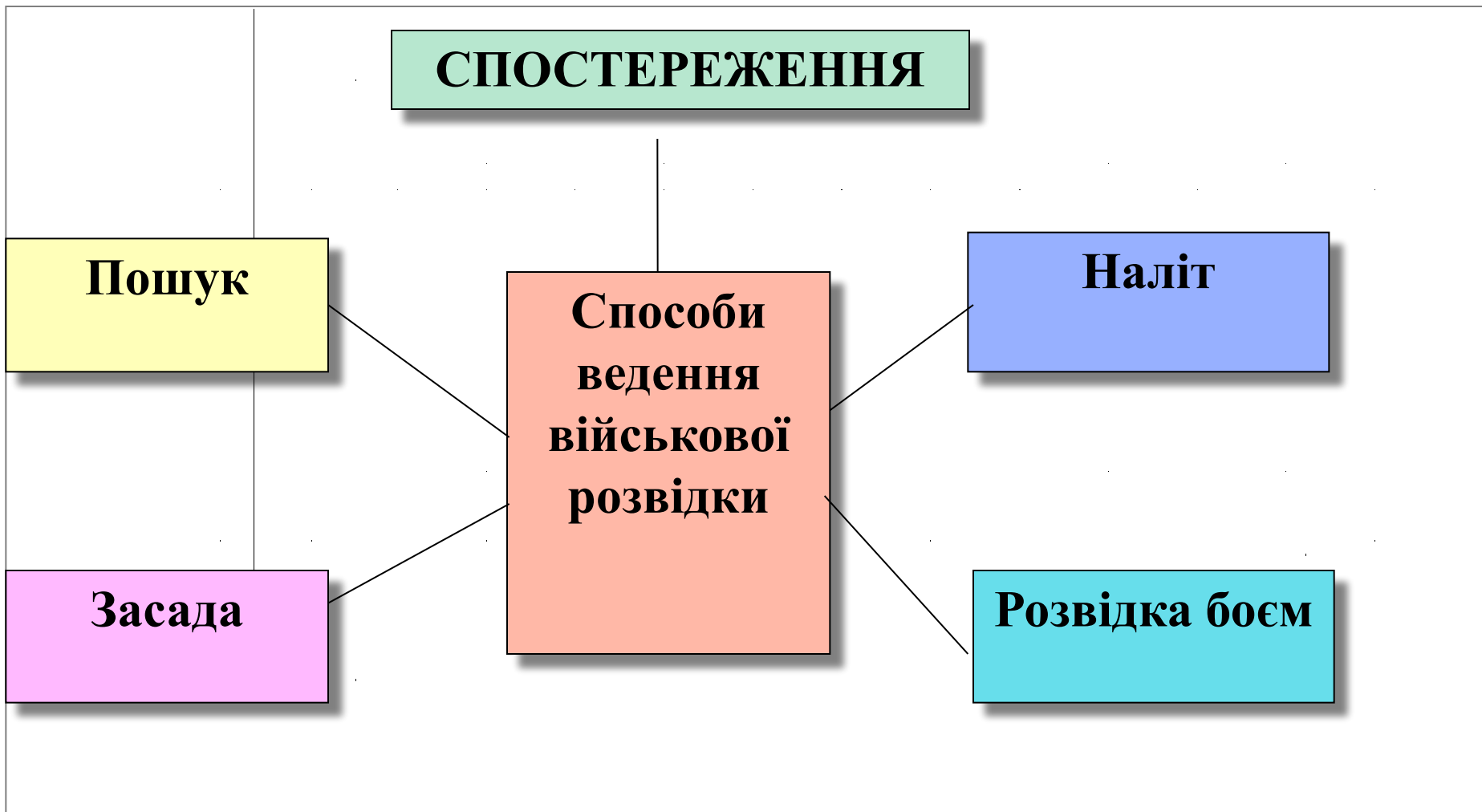

Розвідка боєм полягає в раптовій атаці заздалегідь виділеного і підготовленого підрозділу для оволодіння визначеним об'єктом у розташування противника.

Допит полонених, перебіжчиків, опитування місцевих жителів відомості, отримані цим способом, необхідно перевіряти ще раз і уточнювати.

СПОСОБИ ВЕДЕННЯ РОЗВІДКИ

РОЗВІДКА

РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ

Бойовий розвідувальний дозор (до взводу) призначається в ході бою і при відсутності безпосереднього зіткнення із противником. Призначений для виявлення вогневих засобів, засад, загороджень противника і розвідки місцевості перед фронтом і на флангах свого підрозділу. Виконує завдання спостереженням, засадами, боєм.

Розвідувальний загін (рота, іноді батальйон) призначається для ведення розвідки на найбільш важливому напрямку. Для ведення розвідки від розвідувального загону призначаються розвідувальні дозори і дозорні відділення. Виконує завдання спостереженням, засадами, нальотом, боєм.

Офіцерський розвідувальний дозор (1-2 офіцера) призначається командиром з'єднання (частини) для уточнення найбільш важливих відомостей. Переміщується на БМП, танку, вертольоті й інших засобах пересування.

Окремий розвідувальний дозор (посилений взвод) призначається для ведення розвідки в усіх видах бою і на марші. Веде розвідку спостереженням, засадами і нальотами.

РОЗВІДКА

Органи військової розвідки - штатний або тимчасово створений підрозділ (група) із необхідними засобами, призначений для виконання визначених розвідувальних завдань.

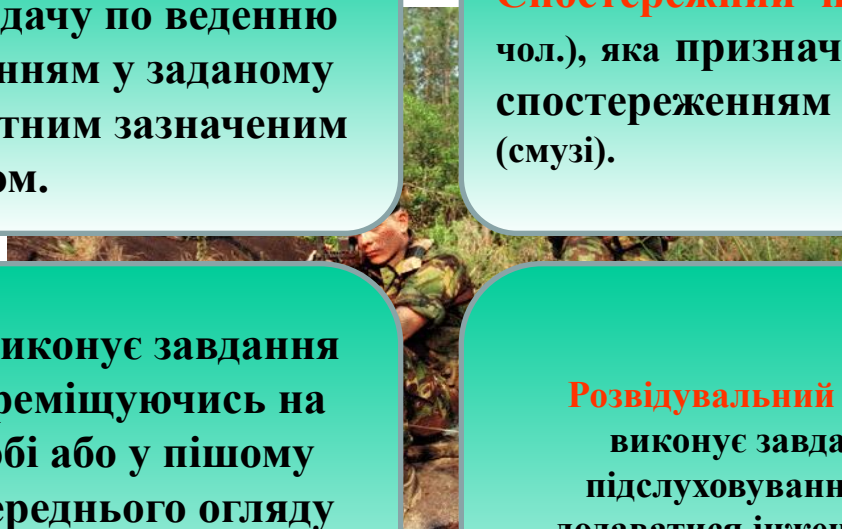
РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ

Спостерігачі - військовослужбовці, що виконують бойову задачу по веденню розвідки спостереженням у заданому секторі або за конкретним зазначеним об'єктом.

Спостережний пост - це група в/сл (2-3 чол.), яка призначена для ведення розвідки спостереженням в зазначеному секторі (смузі).

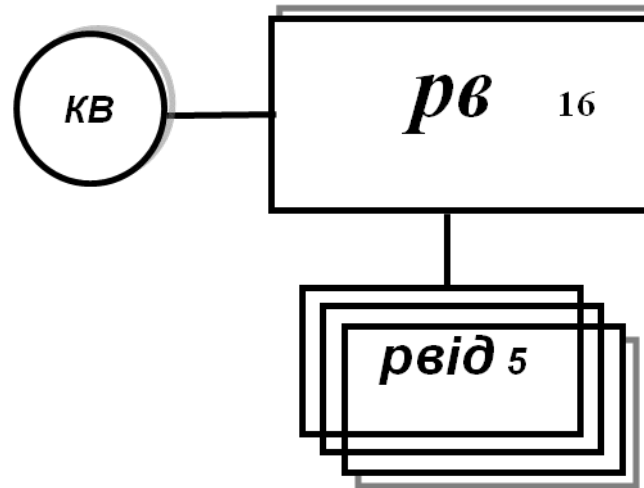
Дозорне відділення виконує завдання спостереженням, переміщуючись на транспортному засобі або у пішому порядку. Для безпосереднього огляду місцевості й окремих місцевих предметів від дозорного відділення призначаються піші дозорні.

Розвідувальний дозор у складі до взводу виконує завдання спостереженням, підслуховуванням і засадами. Можуть додаватися інженерно-саперне відділення (сапери) і хіміки-розвідники.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ШТАТНА СТРУКТУРА РОЗВІДУВАЛЬНОГО ВЗВОДУ (РВ)

**Розвідувальний взвод призначений для добування відомостей про противника і місцевості,
а також для виконання спеціальних завдань**

Особовий склад, озброєння і техніка	о/с	ПСНР	БМП	АК-74 АКСУ	РПК	СВД	РПГ-7	ПМ
Управління	1	-	-	1	-	-	-	1
1-ше розвідувальне відділення	5	3	-	3	-	2	-	-
2,3-тє розвідувальне відділення	5	1	1	4	1	-	1	
ВСЬОГО	16	5	2	12	2	2	2	1

Нічний приціл НСПУ-3

є електронно-оптичним приладом пасивної дії та призначений для спостереження за полем бою, веденням прицільної стрільби из автоматів АКМН-1, АК74Н, АКС74УН, кулеметів РПКН-1, РПК74Н, ПКМН-1, снайперської гвинтівки СВДН-1, ручного противотанкового гранатомета РПГ-7Н1.

Приціл оснащений механізмами введення кутів прицілювання, визначення по висоті та напрямку, механізмом регулювання яскравості сітки. За допомогою приціла визначають відстань до ціли, якщо відомі її розміри.

ТТХ приціла

- Маса при ціла 2 кг
- Довжина 458 мм
- Ширина 99 мм
- Висота 186 мм
- Дальність прицілювання по танку 600 м
- Дальність прицілювання по фігуре людини 400 м
- Збільшення 3,5 крат
- Углове поле зору 5 град

Полюова станція наземної розвідки «ПСНР-8М»

ТТХ «ПСНР-8М»

«ПСНР-8 М» призначена для виявлення наземних, надводних рухомих цілей, обслуговування стрільби артилерії, в тому числі при відсутності оптичної видимості (туман, дощ, сніг, при запиленні або задимленні атмосфери).

дальність виявлення, км	32,4
Час безперервної роботи від комплекту штатних акумуляторних батарей, г: в нормальних умовах	12
ПРИ МІНУС 40 °С	6
Напрацювання на відмову, ч	3000
Час разгортання (згортання) виробу, не більше, мін	5 (3)
Маса носимого комплекту виробу в ранці (з акумуляторною батареєю), кг	62
Потужність споживання, не більше, Вт	110

РОЗВІДКА

РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ

Група для організації засад (взвод) застосовується в усіх видах бою. Діє в глибині розташування, на передньому краю, перед переднім краєм противника і в розташуванні наших військ. Розподіляється на підгрупи спостерігачів, захоплення (нападу) і вогневого забезпечення.

Група для проведення пошуку (взвод, що посилюється саперами). Дії групи при необхідності підтримуються вогнем танків, артилерії й інших вогневих засобів. Із складу групи для проведення пошуку призначаються підгрупи захоплення, розгородження і вогневого забезпечення.

Група для проведення нальоту (1-2відділення) діє у складі розвід. органів в тилу противника. Може призначатися в підгрупи знищення (зняття) охорони противника, нападу або вогневого забезпечення, а також виконувати бойову задачу наступом.

Розвідувальна група (відділення спеціально підготовленого о/с розвідувального підрозділу військової розвідки) призначена для дій у тилу противника. Основним способом ведення розвідки є спостереження.

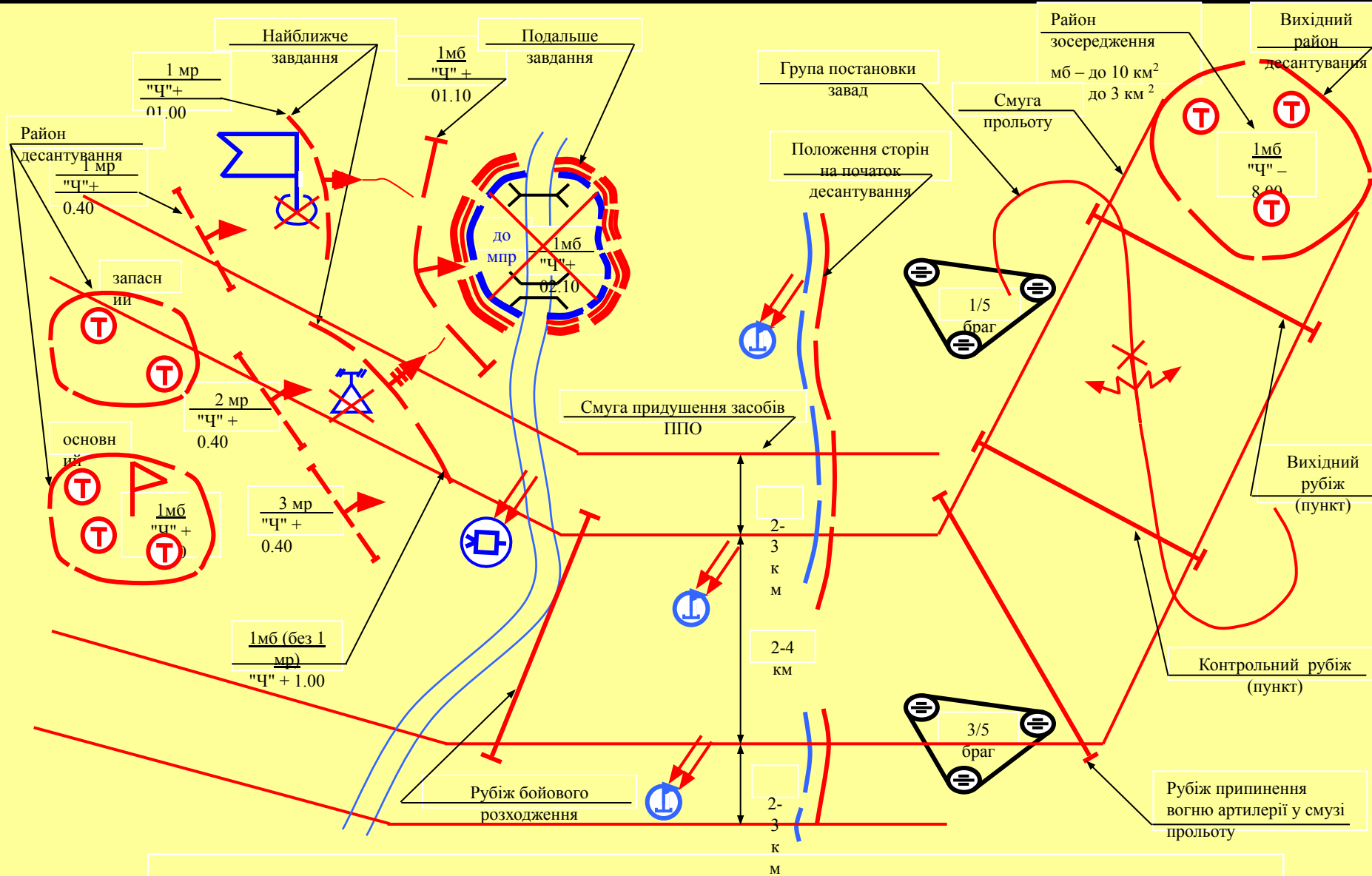
РОЗВІДКА

РОЗВІДУВАЛЬНІ ОРГАНИ

Підрозділ для проведення розвідки боєм призначаються в складі посиленого батальйону (роти). У його бойових порядках для захоплення полонених, документів, зразків озброєння і спорядження можуть діяти окремі розвідувальні дозори, розвідники-артилеристи і сапери-розвідники.

Дії в розвідці

1. ДІЇ СОЛДАТА В ДОЗОРІ

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дії солдата в дозорі.

1.1 Визначення характеру дій противника за різними ознаками.

1.2. Розвідувальні ознаки розташування на місцевості озброєння та бойової техніки.

**Визначення характеру дій противника
за різними ознаками.**

Ознакою називається показник, прикмета, знак, відмінна властивість, якість предмету (явища), по якому його можна розпізнати або визначити.

Під **розвідувальною ознакою** треба розуміти показники, прикмети, знаки, а також характерні риси і особливості, які властиві об'єкту (цілі) і бойовим діям і дозволяють їх виявити і розпізнати.

До демаскуючих ознак відносяться:

- ознаки діяльності: рух одиночних бійців і підрозділів, бойових і транспортних машин, звуки, вогні, спалахи, дим, пил;
- здатність відбивати й випускати різні випромінювання (електромагнітні, інфрачервоні, теплові), що уловлюються спеціальними приладами;
- сліди діяльності: витопані місця, тропи й дороги, сліди багать, залишки матеріалів, побутове сміття і т.д.;
- характерні обриси (форма), розміри й особливості розташування об'єктів;
- колір поверхні об'єктів, а в деяких випадках і їх блиск (блиск скла, відблиск металу);
- тіні, що падають від об'єктів, а також тіні на поверхні самих об'єктів.

Розвідувальні ознаки оборонних рубежів, споруд і перешкод:

- проведення невеликими групами офіцерів з фахівцями інженерних військ рекогносцировок та інженерно-топографічних підготовчих робіт на місцевості, на вигідних природних рубежах і в окремих районах;
- розстановка орієнтирів, щитів з пояснювальними написами і трасировка місцевості.

До ознак будівництва ОЗБРОЄНИХ РУБЕЖІВ можна віднести: розчищення смуг спостереження і секторів ведення вогню;

- сліди робіт і пересування спеціальних інженерних машин;
- використання для робіт інженерно – саперних маскувальних підрозділів і їх техніки, а також притягнення для робіт місцевого населення, техніки цивільних відомств;
- ретельне маскування об'єктів від наземного і повітряного спостереження, а також від радіолокаційного опромінювання

Ознаками розміщення РАЙОНУ ОБОРОНИ ВЗВОДУ можуть бути:

ширина по фронту взводного району оборони до 750 м, опорного пункту - 400м, глибина 200 - 300 м;

наявність трьох позицій відділень в першому ешелоні;

розміщення позицій пускової установки ПТРК „Тоу” М991 на танкобезпечних напрямках в глибині 120-150 м.

Характерні ознаки ОКОПІВ, ХОДІВ СПОЛУЧЕННЯ І СХОВИЩ ДЛЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ можуть проявлятися:

- ❑ в підготовці розчищених секторів для обстрілу і спостереження;
- ❑ в наявності свіжо виконаного ґрунту і штучного маскування. Темні горизонтально витягнені плями і западини в товщі брустверу будуть показувати на розміщення бійниць. Пагорби, положисті кучугури з виходами труб, тупики доріг і стежок можуть сигналізувати про розміщення довготривалих вогневих споруд.

Розміщення МІННИХ ПОЛІВ може характеризуватись такими розвідувальними ознаками:

- пом'ятою і розрізаною рослинністю;
- невеликими пагорбами на рівній місцевості;
- незібраною землею (грунтом) в місцях встановлення мін і зміною забарвлення трави;
- натягненим над поверхнею землі дротом, шнурами;
- загубленими або забутими детонаторами, упаковкою, етикетками;
- наявність позначених орієнтирів, виказувачів, кілків;
- розміщенням позначених проходів, особливо в глибині оборони;
- розміщення мінних полів від окопів, як правило, не ближче 40-50 м.

Основними розвідувальними ознаками майбутнього наступу з ходу з застосуванням ядерної зброї будуть:

- висунення ударних угруповань сухопутних військ, особливо вночі, з глибини до ділянки наступу і зняття районів зосередження, які знаходяться від лінії фронту на відстані 30-80 км і більше;
- Поява, у зв'язку з цим, на імовірних напрямках висунення військ, підрозділів регулювання руху і комендантські служби;
- поліпшення і поширення шляхової мережі, обладнання колонних шляхів із районів зосередження до переднього краю, будівництво нових і підсилення існуючих мостів через водні перешкоди, на дорогах і колонних шляхах, обладнання рубежів розгортання в батальйонні, ротні і взводні колони;

- поява на передньому краю противника (на державному кордоні) невеликих груп офіцерів, як правило переодягнених в форму сержантів і солдат, в цілях проведення рекогносцировочних робіт;
- підсилення розвідувальної діяльності на передньому краї, збільшення, особливо технічних, засобів розвідки, артилерійських спостережних пунктів, підрозділів радіо-і радіотехнічної розвідки;
- посилення повітряної розвідки і розвідувально-диверсійних дій на плануємому напрямі наступу, особливо на напрямі дій головного ударного угруповання;
- висунення артилерійських і ракетних частин із районів і зайняття ними, як правило, в ніч перед наступом вогневих (стартових) позицій.

При переході противника в наступ з положення безпосереднього зіткнення основними розвідувальними ознаками будуть:

□ проведення перегрупування військ, які знаходяться в безпосередньому зіткненні з нашими військами. Це може проявлятися:

в посиленні руху на переднім краю дрібних груп особового складу і машин;

в появі нової техніки і озброєння, не характерних для раніше виявлених частин і з'єднань;

в зміні розпорядку дня, знятті ліній зв'язку і т.ін.;

в заміні бойових порядків і режиму вогню на стиках і флангах частин і з'єднань;

- переміщення ближче до лінії фронту командних пунктів управління і сповіщення, передових пунктів управління і і наведення авіації;
- висунення ближче до переднього краю ракетних частин, артилерії і мінометів і зосередження їх на певних напрямках (ділянках); зняття противником своїх мінних огорожень і обладнання проходів в них перед переднім краєм, а також обладнання проходів в мінних полях, встановлених нашими військами.

РОЗВІДУВАЛЬНІ ОЗНАКИ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК ПРОТИВНИКА ДО ВІДХОДУ

- рух із переднього краю в тил в розосереджених порядках дрібних підрозділів, які після цього поза досяжністю вогню стрілецької зброї зливаються в більші (взводні, ротні, батальйонні) колони для здійснення загального відходу. У зв'язку з цим втрачається безпосереднє зіткнення з противником на окремих ділянках;
- відсутність других ешелонів і резервів в бойових порядках противника і зняття з переднього краю бронетанкових з'єднань, частин і підрозділів;
- по ешелонне переміщення в тил артилерії, в першу чергу важкої, і заняття нею вогневих позицій за проміжними рубежами оборони;
- згортання вузлів зв'язку, антенних пристроїв і провідних ліній в частинах і з'єднаннях першого ешелону;

- задимлення переднього краю противника на чималих ділянках, порушення маскування оборонних споруд, сховищ, вогневих позицій;
- евакуація тилових закладів, особливо госпіталів і органів постачання, зламаної техніки, продовольства, майна зі складів і важливого устаткування промислових підприємств;
- розгортання нових пунктів матеріально-технічного постачання і складів в глибині оборони;
- підготовка до руйнування і знищення всього того, що не може бути евакуйовано і являє цінність для наступної сторони (елітно-посадочні смуги, ангари, мости, електростанції, водонапірні вежі, залізничні вузли, заводські споруди, шахти, склади та ін.); в зв'язку з цим відбуваються вибухи великої сили і є наявність пожеж.

2. Розвідувальні ознаки розташування на місцевості озброєння та бойової техніки

***Під розвідувальною ознакою* треба розуміти показники, прикмети, знаки, а також характерні риси і особливості, які властиві об'єкту .(цілі) і бойовим діям і дозволяють їх виявити і розпізнати.**

Ракетні частини й підрозділи можна виявити по наступних ознаках:

- посилена охорона району підрозділами (патрулями) військової поліції, піхотою й засобами ППО;
- проведення топогеодезичних робіт і метеорологічних вимірів (запуск метеозондів) у намічених позиційних районах;
- наявність замаскованих пускових установок, спеціальних машин, тягачів, додаткові роботи з поліпшення й розширення доріг, пристрою широких з'їздів з основної дороги;
- строгий контроль за пересуванням населення, обмеження або заборона загального руху по дорогах.

Позиційний район ракетної частини розташовується на місцевості, що забезпечує гарну прохідність і маскування. У цьому районі в певному порядку обладнаються стартові площадки. На віддаленні не більше 300 м готуються укриття (щілини) для особового складу й виносних пунктів керування пуском. Для пускових установок і засобів керування готуються укриття (котловани) з високими (1–1,3 м) брустверами.

Ознаками підготовки до пуску ракет є:

- розосередження військ, виведення їх з тих районів, звідки намічено зробити пуск ракет;
- висування пускових установок на стартові позиції;
- підвіз ракет у контейнерах до пускових установок (гарматам);
- стикування головної частини з ракетою й додання їй вертикального або похилого положення.

У момент пуску ракет їхні позиції демаскуються:

- ❑ спалахом і загравою (вночі), а також характерним розкотистим звуком;
- ❑ світною трасою на активній ділянці траєкторії й інверсійним слідом ракети;
- ❑ появою після пуску над позицією диму й пилу.

Переміщення ракетних частин і підрозділів можна виявити по наявності в колоні пускових установок. Пускові установки звичайно маскуються під криті автомобілі фургонного типу. Крім того, у колоні можуть перебувати автомобілі зі спеціальною апаратурою, автокрани. Маршрут руху посилено охороняється й прикривається засобами ППО.

Розвідувальні ознаки РСЗВ

РСЗВ "Торнадо" РФ

Калібр – 122 мм; Кількість направляючих – 40; Дальність стрільби – 100 км; Площа ураження 1 залпом – 840 000 м²; Час повного залпу – 38 сек. Боєкомплект – 3 залпи; Розрахунок – 3 чол.

РСЗВ 9К51 «Град» РФ

Калібр – 122 мм; Кількість направляючих – 40; Дальність стрільби – 21 км; Площа ураження 1 залпом - 40 000 м²; Час повного залпу – 20 сек.; Розрахунок – 4 чол.

РСЗО HIMARS (США)

Калібр – 227 мм; Кількість направляючих – 6; Дальність стрільби – 80 км; Площа ураження 1 залпом - 67 000 м²; Час повного залпу – 15 сек; Бойовий розрахунок – 3 чол.; Боєкомплект – 3 залпи.

Реактивні системи залпового вогню демаскують себе стрільбою, при цьому спостерігаються: вдень - велика хмара диму й пилу, що з'являється над вогневою позицією; вночі - заграва й світні траси від згоряння реактивного заряду.

Звук при стрільбі реактивних установок найчастіше нагадує свист пару, що проривається, при відкриванні запобіжного клапана парового казана.

РОЗВІДУВАЛЬНІ ОЗНАКИ ПІДРОЗДІЛІВ ЯДЕРНОЇ АРТИЛЕРІЇ

152 мм СГ 2С5 Гіоцинт

ZONA WAR.RU

Маса – 28.2 т; Vmax – 60 км/год.; Запас ходу – 500 км; Екіпаж – 5 чол.; Озброєння – 152-мм пушка; Боєкомплект – 30; Дальність стрільби – 8...33 км

152-мм САУ 2С19 “Мста”

*Бойова маса – 42 т; Швидкострільність – 7... 8 постр./хв.;
Возимий боєкомплект – 50 постр.; Максимальна дальність
стрільби ОФС – 29 км; Кути вертикального наведення: -4...+68*

152 мм самохідна гаубиця 2С3 Акація

*Бойова маса – 27.5 т; Кутти вертикального наведення: -4...+60;
Возимий боєкомплект – 40 постр.; Максимальна дальність
стрільби – 20.5 км.*

203-мм САУ 2С7 “Піон”

Бойова маса – 45 т; Екіпаж – 7 чол.; Возимий боєзапас – 4 постр.; Максимальна скорострільність – 1.5 постр./хв.; Час переводу в бойове положення – 10 хв.

ГРУПОВИМИ РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ОЗНАКАМИ підрозділів артилерії є:

ГРУПОВИМИ РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ОЗНАКАМИ підрозділів артилерії є: наявність в них гармат великого калібру, зовнішній вигляд самохідних систем, наявність великої кількості автомобілів, тягачів і причепів, а також радіостанцій різноманітних типів.

Вогневі позиції дивізіонів і батареї призначаються на віддалі 4-8 км від попереднього краю, пункти управління вогнем батареї і дивізіону характеризуються наявністю автомобільної радіостанції з антеною, яка вивішується на трьох щоглах, і 4-5 легкових і вантажних автомобілів.

До ОКРЕМИХ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ОЗНАК підрозділів ядерної артилерії можна віднести: організацію і бойовий склад батареї; зовнішній вигляд гармат (систем); розташування елементів бойового порядку батареї (дивізіону) в позиційному районі.

Розвідувальні ознаки вогневих позицій мінометів

81-мм міномет M29 США

Маса – 48 кг; Розрахунок – 5 чол.; Швидкострільність – 25-30 постр./хв.; Прицільна дальність – 4730 м.

82-мм миномет 2Б9 “Васильок”

Бойовий розрахунок – 4 чол.; Максимальна дальність стрільби – 4700 м.; Швидкострільність 20-30 постр./хв.; Касетний – по 4 постріли в касеті; Повна бойова вага - 632 кг.

120-мм міномет 2М11

*Бойовий розрахунок – 5 чол.; Повна бойова вага – 210 кг.;
Максимальна дальність стрільби – 7100 м.; Швидкострільність
– до 15 постр./хв.*

120-мм міномет 2М11

*Бойовий розрахунок – 5 чол.; Повна бойова вага – 210 кг.;
Максимальна дальність стрільби – 7100 м.; Швидкострільність
– до 15 постр./хв.*

106.7-мм міномет М30

Вага в бойовому положенні – 305 кг; Максимальна дальність стрільби 5650 м; Швидкострільність – 18 постр./хв.; Вага міни – 10-12 кг;

Міномети займають вогневі позиції в межах ротних районів оборони на віддаленні від переднього краю до 1 км. Батальйонні міномети (106,7-мм і 120-мм) займають вогневі позиції в межах батальйонних районів оборони на віддаленні 1,5–2,5 км від переднього краю. Вогневі позиції мінометів розташовуються в ярах, за висотами, гаями, населеними пунктами, у чагарнику й в інших місцях, що забезпечують укриття від наземного спостереження.

При розвідці мінометів необхідно мати на увазі, що дальність дійсної стрільби більшості систем стовбурних мінометів звичайно не перевищує 3–6 км, отже, помітивши місце розриву, варто шукати вогневу позицію міномета в межах 6 км від нього. Позиція міномета може бути виявлена вдень по звуці пострілів і по струмку диму, вночі - по спалахах.

Демаскуючими ознаками стрільби з мінометів є: вдень при відсутності вітру — характерний струмінь диму, спрямована убік пострілу на висоту до 20 м (іноді утвориться димове кільце); вночі — невелика заграва або відблиск над гребенем укриття, звичайно на тлі місцевих предметів, розташованих за вогневою позицією (опушка лісу, чагарник, будівлі). Звук пострілу з міномета глухий і легко відрізняється від інших звуків.

Розвідувальні ознаки крупних командних пунктів

- Великі командні пункти розташовуються в місцях, укритих від наземного спостереження, у лісі, яру, населених пунктах. Ознаками розташування командних пунктів є:
- напрямок руху штабних і легкових автомобілів, мотоциклістів;
- наявність спеціальних машин фургонного типу;
- підхід до певного району декількох (по напрямках) ліній провідних і кабельного зв'язку;
- наявність радіо-, радіорелейних, тропосферних станцій з характерними антенами (варто враховувати, що передавальні радіостанції виносяться на 5-10 км від пункту керування);
- посилена охорона району й розташування в ньому засобів ППО на вогневих і стартових позиціях;
- повна або майже повна відсутність місцевих жителів у невеликих населених пунктах, шлагбауми й охорона у в'їздів.

Розвідувальні ознаки артилерії на вогневих позиціях

Артилерія звичайно розташовується на закритих вогневих позиціях на видаленні 2-6 км і більше від переднього краю. Як укриття вибираються узлісся лісу, чагарник, височини, населені пункти й інші місцеві предмети, здатні укрити гармати.

Стріляючі батареї на закритих вогневих позиціях можуть бути виявлені: вночі, а також ранком і ввечері - по спалахах червоних кольорів і відблискам пострілів на тлі найближчих місцевих предметів, хмар і узлісь лісу; вдень - по диму, що піднімається в момент пострілу через укриття у вигляді напівпрозорих клубів, що швидко розсіюються, і кілець. Дим від пострілів у суху погоду тримається 1-2 секунди. При вологому повітрі або після дощу він помітний краще. Кількість стріляючих гармат визначається по числу спалахів або хмарин диму, а калібр і тип гармати - по величині, спалаху (хмари диму) і по звуці пострілу, а також по розмірах осколків снарядів.

Демаскуючі ознаки протитанкових засобів

Протитанкові гармати зазвичай розташовуються на узліссях лісів і пролесков, біля будинків, в хатах та хлівах, у підніжжя висот і пагорбів і на їх схилах. Розвідувальними ознаками є:

зів'ялі гілки на узліссі або чагарнику, рух поодиноких людей до місць розташування ПТЗ;

блиск пострілів і пил, що піднімається при стрільбі;

наявність амбразур в будинках і парканах;

наявність на вогневої позиції або поблизу неї джерела інфрачервоного опромінення місцевості;

вигоріла трава попереду вогневої позиції.

Безвідкатні гармати і РПГ розташовуються, як правило, в траншеях або окремих окопах.

Пуски ПТКР можуть проводитися з наземних пускових установок, змонтованих на автомобілях, БТР та інших рухомих засобах, а також з літаків і вертольотів. ПТКР можуть запускатися як з відкритих вогневих позицій, так і з укриттів. Під час пуску ПТКР спостерігаються струмені розпечених газів.

Демаскуючими ознаками протитанкових керованих реактивних снарядів є: наявність на снаряді хрестоподібних крил, розташування на видаленні **10-20 м** від пускової установки одного-двох чоловік з пультом управління, струмені розжарених газів і траса снаряда при пострілі, полум'я і пил в місцях пусків.

Демаскуючи ознаки стрелецької зброї

Вогневі позиції кулеметів розташовуються на ділянках, звідки може вестися вогонь для прикриття підступів до розташування супротивника і забезпечується широкий фронтальний обстріл. Майданчики для кулемета часто виносяться вперед, за лінію окопів. Насип на вогняній позиції кулемета вищий, ніж у окопу. Попереду кулемета розчищається сектор обстрілу (вирубуються дерева і кущі, скошується трава). Кулемет, що стріляє вночі і в умовах обмеженої видимості, можна виявити по спалахам біля його дула, а вдень – по пульсуючих цівках білого диму. Вогневі позиції кулеметів варто шукати в місцях, звідки зручно прикривати підступи до своїх позицій шляхом ведення фронтального й флангового вогню. Звичайно позиції кулеметів розташовуються в групових окопах.

Кулемет в окопі визначається по наступних ознаках: насип кулеметного окопу вище, ніж на інших ділянках окопу; місцевість поперед позиції, як правило, розчищена для обстрілу; дротове загородження перед кулеметом звичайно нижче, ніж на інших ділянках, і прокладено так, щоб забезпечити ведення вогню уздовж загородження. Кулемет на відкритій площадці демаскується розташуванням кулеметників (розрахунку).

Стріляючий кулемет можна виявити по звуку пострілів і по ледве помітному пульсуючому струмку білого диму на темному тлі, а в похмуру погоду, сумерками і вночі – по мигтючих спалахах пострілів. Взимку сніг поперед кулемета підтає й чорніє від порохового диму.

Демаскуючи ознаки з досвіду АТО

З досвіду ведення бойових дій в АТО в методичному порадинику надаються такі пояснення що стосується **ознаки інженерних споруджень і вогневих засобів**. Готові траншеї (окопи) демаскують себе виритим ґрунтом, що спостерігається у вигляді тонких, більше світлих по тону, частіше з жовтим відтінком смуг, що відрізняються по кольорах від навколишньої місцевості; кольорами маскуванню, якщо вона виконана недостатньо ретельно й відрізняється від навколишнього середовища. Іноді виявити окопи допомагає встановлене на місцевості дротове загородження. Звичайно траншеї (окопи) треба шукати в 20-30 м за дротовим загородженням, там, де можуть зручно розташуватися вогневі засоби для обстрілу поперед лежачої місцевості.

Ходи сполучення відрізняються від траншей по розташуванню до лінії фронту (ідуть від фронту в тил) і встаткуванню.

Довгострокові вогневі спорудження варто шукати на заздалегідь підготовлених оборонних рубежах (на узліссях лісу, скатах висот, у напівпідвалах будинків і на перехрестях вулиць). Бійниці довгострокових вогневих споруджень спостерігаються у вигляді темних западин у товщі бруствера. Взимку бійниці можна виявити по слідам розчищення снігу. До відкриття вогню бійниці можуть бути прикриті маскувальною сіткою або підручними матеріалами під кольори навколишньої місцевості.

2. ДІ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТУ ПРИ ВЕДЕННІ РОЗВІДКИ.

Спостережний пост

1. Вимоги до місця розташування спостережного посту та його вибір на місцевості.
2. Склад спостережного поста, його обладнання та маскування.
3. Оснащення спостережного поста.

**ВИМОГИ ДО МІСЦЯ РОЗТАШУВАННЯ
СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТУ
ТА ЙОГО ВИБІР НА МІСЦЕВОСТІ.**

СПОСТЕРЕЖНИЙ ПОСТ

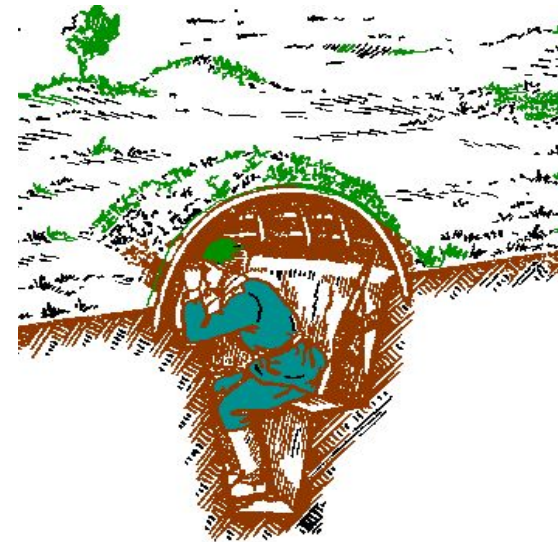
Спостережний пост – це призначена для спостереження група військовослужбовців з особистою зброєю, приладами спостереження, необхідними документами, засобами зв'язку, а також те місце, з якого вони ведуть спостереження.

Спостережний пост **розраховується** в місцях, які забезпечують найкращий обзир місцевості перед фронтом і на флангах.

У всіх видах воєнних дій спостереження за противником ведеться безперервно особисто командиром взводу і відділення, спостерігачами, а в разі необхідності – усім особовим складом.

У ночі та в інших умовах обмеженої видимості спостереження ведеться з використанням приладів і прицілів нічного бачення, засобів освітлення місцевості і доповнюється підслуховуванням.

Обладнання місця для спостереження

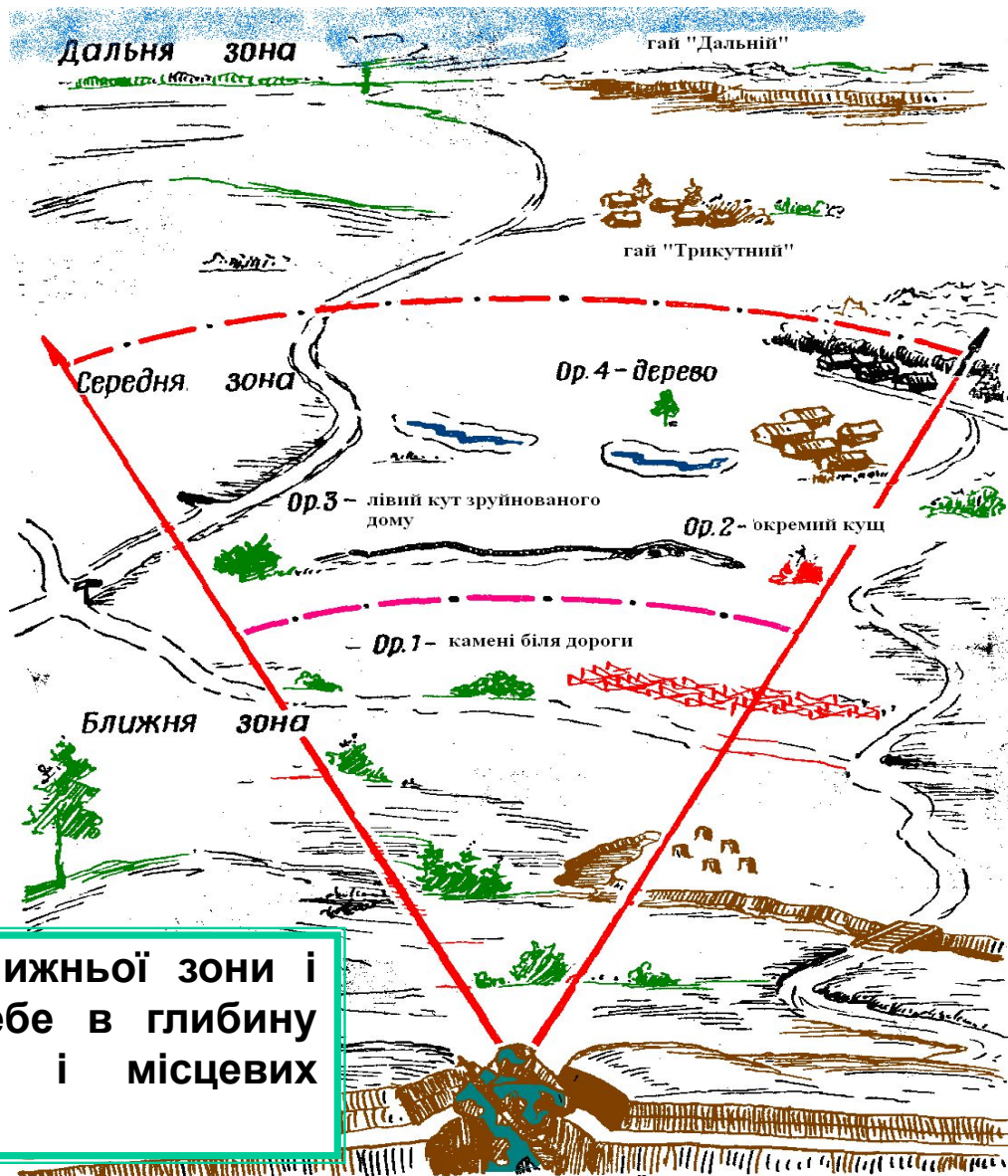

Розподіл сектора спостереження на зони

до меж
видимості

до 800 м

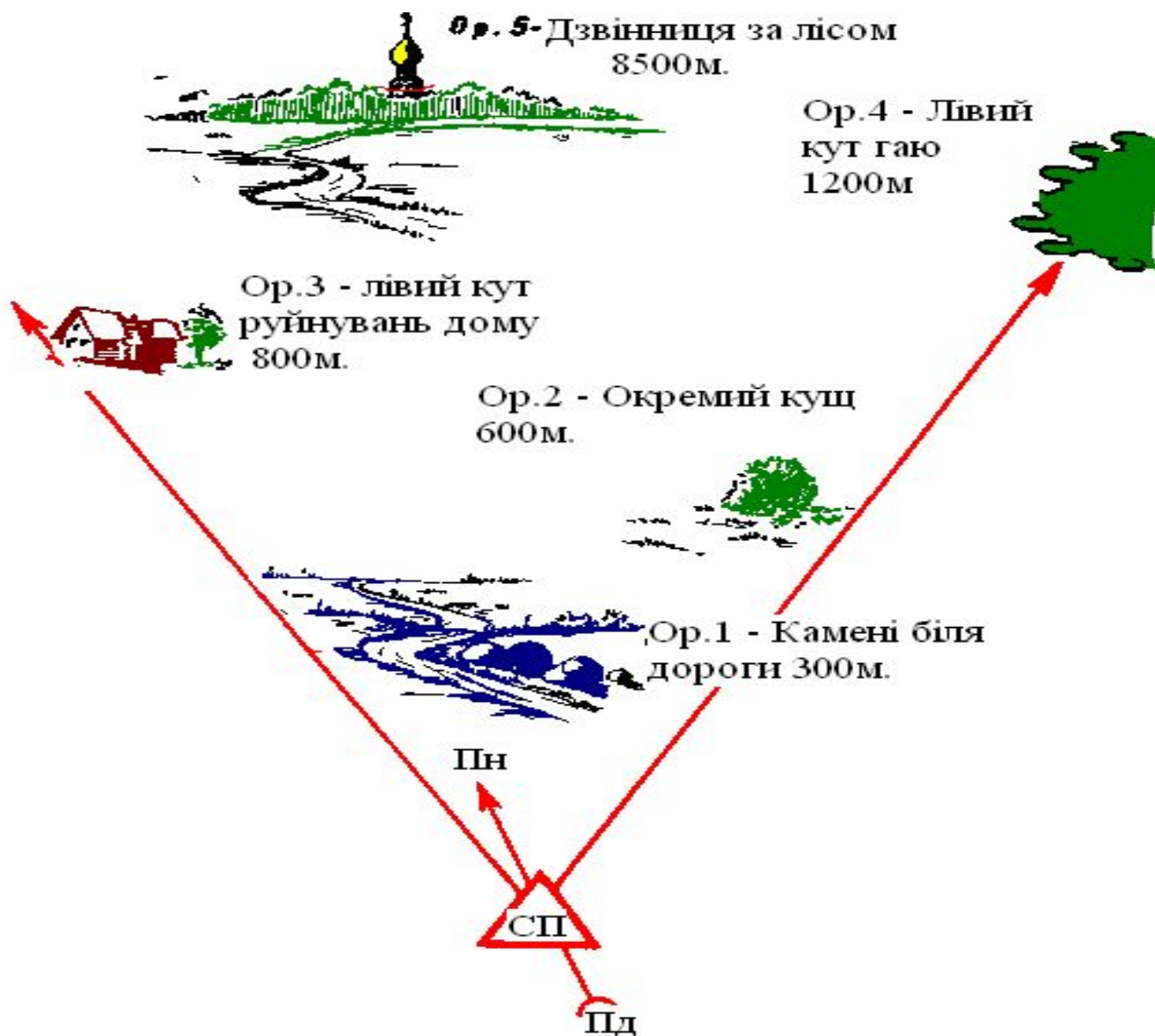
до 400 м

Спостереження починається з ближньої зони і ведеться -- справа наліво, від себе в глибину послідовним оглядом місцевості і місцевих предметів по зонах спостереження.

СХЕМА ОРІЄНТИРІВ

ОПТИЧНІ ПРИЛАДИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Для підвищення можливостей наземної розвідки у візуальному спостереженні і виявлення видалених об'єктів вдень звичайно широко використовуються оптичні прилади: біноклі, перископи, стереотруби, розвідувальні теодоліти, оптичні спостережні прилади із стабілізованим полем зору, оптичні і лазерні далекоміри.

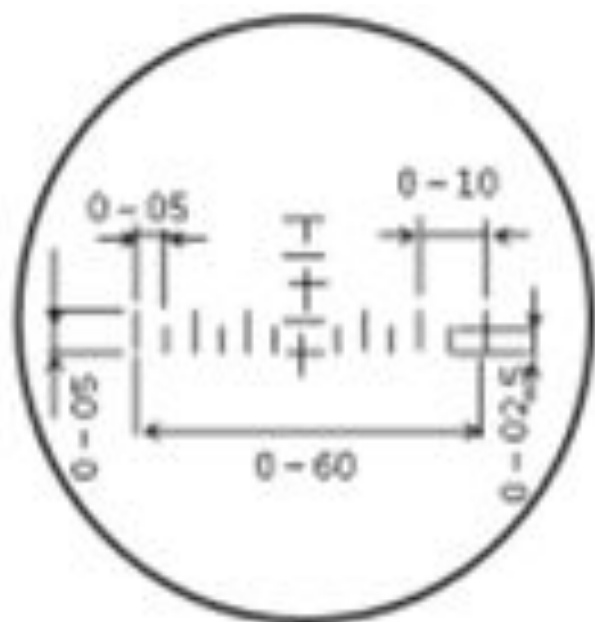
Основні характеристики оптичних приладів спостереження

Найменування приладів	Збільшення	Здатність яка дозволяє	Пластика
Біноклі	7-12	8-5	12—25
Стереотруби	10-20	6-4	25-100
Перископи	10-30	5-2	-
Оптичні приціли	2-4	15	-

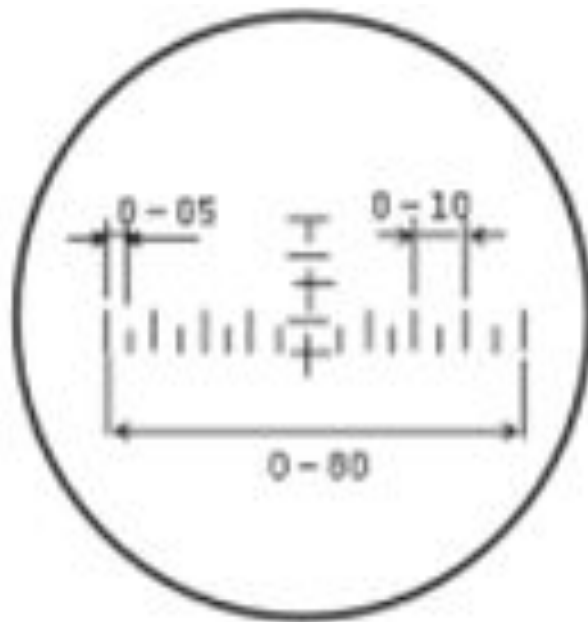
ОПТИЧНІ ПРИЛАДИ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

У правій зоровій трубці бінокля розташована кутовимірювальна сітка, за допомогою якої можна вимірювати кутові відстані між точками місцевості.

Ціна малої поділки сітки 0 – 05, великої 0 – 10, а сітки взагалі 1 – 00 по горизонталі і 0 – 20 по висоті.

а)

б)

в)

Визначення відстаней за кутовими розмірами

Визначення відстаней за кутовими розмірами полягає у використанні пропорційної залежності кутової величини предмету від дальності до спостерігача.

При цьому необхідно знати лінійні розміри предмету - його довжину, ширину або висоту. Для визначення відстані необхідно по сітці оптичного приладу або підручними засобами визначити кутове значення (у тисячних) відомого лінійного розміру предмету і провести розрахунок по формулі: **$D = 1000 \times B / U$**

де:

D – дальність в метрах;

B – лінійний розмір в метрах;

U – кут, під яким видно предмет, в тисячних.

Формула виражає залежність дальності від кутової і лінійної величин предмету, і її часто називають формулою тисячної.

Наприклад: з спостережного поста в бінокль видно телеграфний стовп під кутом 0-10. Висота стовпа 6 м.

Дальність розраховуємо по формулі: $D = 1000 \times 6 / 10 = 600 \text{ м.}$

Середні розміри місцевих предметів і цілей

Місцеві предмети, об'єкти, цілі	Розміри, м		
	висота	ширина	довжина
Дерев'яний стовп лінії зв'язку	5-7		
Опори високовольтних ліній електропередачі	12-15		
Відстань між стовпами ліній зв'язку			50-60
Відстань між опорами високовольтних ліній електропередач	6-8		100
Одноповерховий будинок			
Середня висота дерева	12-15		
Товарний залізничний вагон	4,0-4,3		
Людина середнього зросту	1,7		
Легковий автомобіль	1,5-1,8	1,5	4,0-4,5
Вантажний, автомобіль	2,0	2,0-3,5	5,0-6,0
Бронетранспортер	2,0	2,0-2,4	5,0-6,0
Середній танк	2,5-3,0	3,0	6,0-7,0
Легкий танк	2,0-2,5	2,5	5,0-5,5

Видимість об'єктів і цілей з різних відстаней

Об'єкти (предмети) і признаки, що видимі неозброєним оком	Відстань, км
Дзвіниці великих церков і башти замків	15-18
Вітряні млини та їх крила	11
Фабричні труби, великі будинки	6-8
Невеликі будівлі	4
Труби на дахах домів, очерчення вікон в домах	3
Літак на землі, танк, БТР, БМ контури розлічуються	1,2
Стволи дерев	1
Міномет, протитанкова гармата	0,7
Стрілецьке озброєння, частини одягу на людина	0,2-0,3

Дальність чутності звуків

ОБ'ЄКТИ ТА ХАРАКТЕР ЗВУКУ	ДАЛЬНІСТЬ ЧУТНОСТІ, км
Негучний говір, кашель, негучні команди	0,1-0,2
Зарядження зброї, різання проволоки	0,1-0,2
Забивання кілків у землю вручну	0,3
Рубання та розпилювання лісу (стук сокир, вищання пили)	0,4
Рух підрозділів у пішому порядку	0,3-0,6
Падіння зрублених дерев, тріск сучків, глухий удар об землю	0,8
Рух автомобілів	0,5-1
Поодинокі постріли з автоматів	2-3
Гарматна стрільба	10-15

При визначенні відстаней на слух необхідно враховувати природні чинники, що впливають на чутність. До них відносяться; напрям і сила вітру, температура і вологість повітря, характер рельєфу, рослинність, що викликає луну і слухові галюцинації.

Чутність поліпшується, якщо вітер дме з боку джерела звуку, вночі і рано вранці, в похмуру погоду, особливо після дощу, біля водної поверхні, в горах, взимку (за відсутності снігопаду).

Звук поглинається (стає слабкішим) в жарку сонячну погоду, під час снігопаду, дощу, в лісі, чагарнику і на місцевості з піщаним ґрунтом. При погіршенні чутності відстані до джерел звуку здаються збільшеними.

Порядок доповіді про результати спостереження

Спостерігач, не припиняючи спостереження, про все помічене негайно доповідає старшому спостерігачу (командиру). Доповідь спостерігача повинна бути чіткою і короткою, однак прагнення до стислості доповіді не повинно йти за рахунок ясності цілевказівки.

У доповіді вказуються:

орієнтир чи умовна назва місцевого предмета;

положення цілі відносно орієнтира;

виявлена ціль чи її ознаки;

характерні ознаки місцевості чи місцевих предметів біля цілі.

Наприклад: *“Орієнтир один, вліво 10, далі 200, у кущах спостерігач”*
або “Орієнтир два, вправо 0-10, 1200 метрів, бронетранспортер в окопі”
або “З рощі “Кругла” у південному напрямку - рух п'яти танків”.

При відсутності орієнтирів на місцевості спостерігач дає цілевказання, вказуючи магнітний азимут на ціль і відстань до неї. **Наприклад:** *“Азимут 150°, 3800 метрів - посадка двох вертольотів”.*

Спостерігач доповідає і записує в журнал спостереження тільки те, що бачить. Свої висновки і припущення він доповідає тільки за вимогою командира (старшого спостережного посту). Спостерігач спостережного посту крім того, наносить ціль на карту чи схему.

СКЛАД СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА, ЙОГО ОБЛАДНАННЯ ТА МАСКУВАННЯ.

СКЛАД СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА

При підготовці наступу і в обороні призначаються:

у відділенні – спостерігач;

у взводі та в роті – один-два спостерігача;

у батальйоні – два-три спостерігачі на командно-спостережному пункті командира батальйону і один-два спостережні пости.

Крім того, організовуються **хімічні і інженерні** спостережні пости.

До складу спостережного поста призначаються **2-3** спостерігачі, один з яких призначається старшим.

Спостерігач зобов'язаний добре знати організацію, озброєння і тактику частин і підрозділів противника, розвідувальні і демаскуючі ознаки, по яких можна виявити засоби ядерного нападу, вогняні засоби, бойову техніку, оборонні споруди і загороди.

Одне з найважливіших завдань спостерігача полягає в тому, щоб своєчасно виявляти щонайменші ознаки підготовки противника до застосування ядерної, хімічної і бактеріологічної зброї.

Завдання спостережного посту

Завдання спостережному посту ставиться на місцевості командиром, організуючим розвідку.

При постановці завдання указуються: орієнтири; відомості про противника і свої підрозділи; місце спостережного поста; сектор спостереження, на що звертати особливу увагу; напрями вірогідного підльоту літаків (вертольотів) противника; порядок доповіді результатів спостереження; сигнали сповіщення.

Завдання, поставлене спостережному посту, записується в журнал спостереження.

Зв'язок з спостережним постом встановлюється розпорядженням і засобами командира, що вислав спостережний пост. Звичайно на спостережному посту встановлюється телефонний апарат, сполучений з найближчим комутатором. У наступі або в зустрічному бою основним засобом зв'язку з спостережними постами, що діють на бронетранспортерах, є радіо.

Варіант постановки завдання спостерігачу

Спостерігач рядовий Семенов! Слухайте бойове завдання.

Орієнтири: 1 - окремі кущі пере нами, 2 - тригонометричний пункт на висоті “Горбата”, 3 - міст через струмок, 4 - окреме дерево, 5 - перехрестя дороги з висотою “Дальня”. Праворуч від нас озеро “Глибоке”, 500 м далі орієнтира 2 - гай “Довгий”, ліворуч - яр “Темний”.

Передній край оборони противник а проходить по східних схилах висоти “Горбата”, орієнтир 3 західніше 100 м і орієнтир 4 східніше 200 м. У перехрестя доріг (Ор. 3, вліво 20, ближче 100) - кулеметний розрахунок. З району окремих будинків (ор. 6, вправо 10, ближче 500) вели вогонь міномети.

Підрозділи роти перейшли до оборони на рубежі озеро “Глибоке”, західні схили висоти “Безіменна”, 100 м західніше яру “Темний”.

Місце для спостереження тут в окопі на північних схилах висоти “Безіменна” (у воронці, воронку поглибити на півметра, ґрунт вгору не викидати).

Спостерігати в секторі: праворуч - орієнтир 2, ліворуч - орієнтир 4 і стежити за діями противника і усіма змінами на місцевості у вказаному секторі. Встановити місця розташування безвідкатних гармат, ПТУРС, кулеметів, спостережних пунктів, окопів і інженерних загороджень у районі висот “Горбата”, “Дальня”, орієнтир 3. Особливу увагу звернути на дорогу, що йде через висоту “Дальня” і гай “Довгий”.

Про усе помічене доповідати мені по телефону негайно. Мій позивний — другий, ваш — дев'ятий.

Порядок роботи спостережного посту.

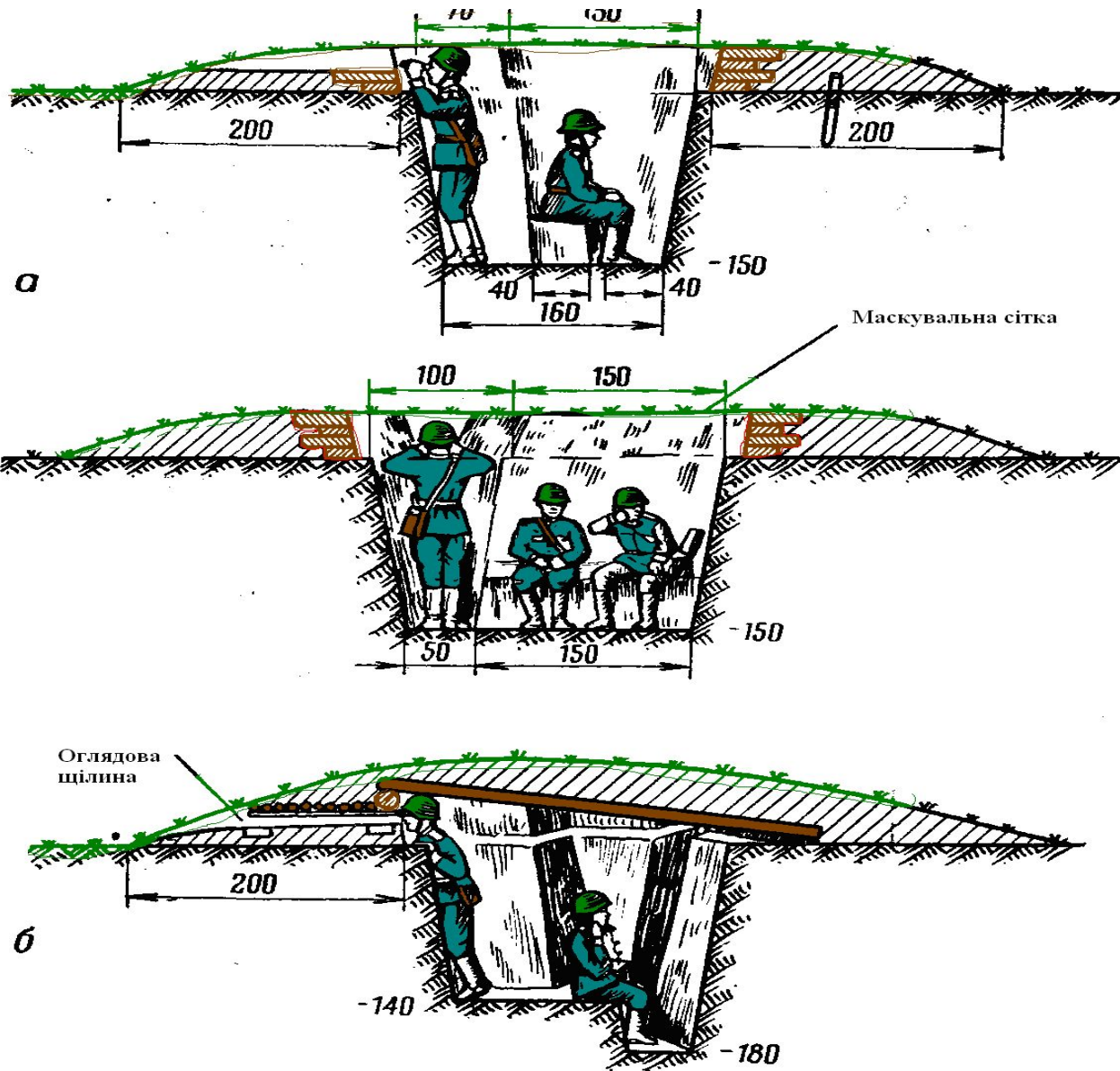
Старший спостережного поста керує діями спостерігачів.

Він визначає:

- порядок безперервного спостереження,
- організовує устаткування місця для спостережного поста,
- перевіряє справність приладів спостереження і засобів зв'язку,
- контролює роботу спостерігачів,
- виконує обов'язки спостерігача,
- записує результати розвідки в журнал спостереження,
- наносить їх на карту (схему),
- у встановлений час доповідає командирю.

Про різкі зміни в положенні і діях противника, про виявлені важливі об'єкти (цілі), про радіоактивне, хімічне, бактеріологічне (біологічному) зараження місцевості старший спостерігач доповідає **негайно**.

Обладнання та маскування спостережного поста

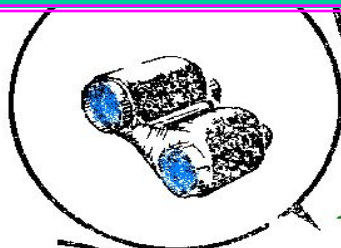

ОСНАЩЕННЯ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТА.

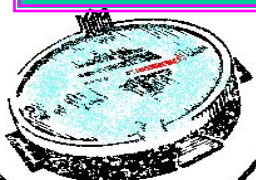

ОСНАЩЕННЯ СПОСТЕРЕЖНОГО ПОСТУ.

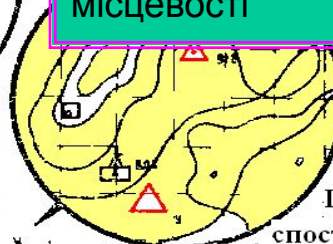
Прилади спостереження

КОМПАС

Великомасштабна карта або схема місцевості

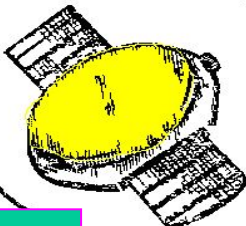
Планшет спостережного поста

Журнал спостереження

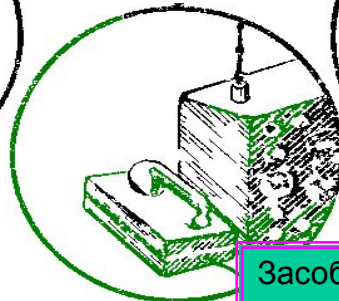

Годинник

ГОДИННИК

Засоби зв'язку

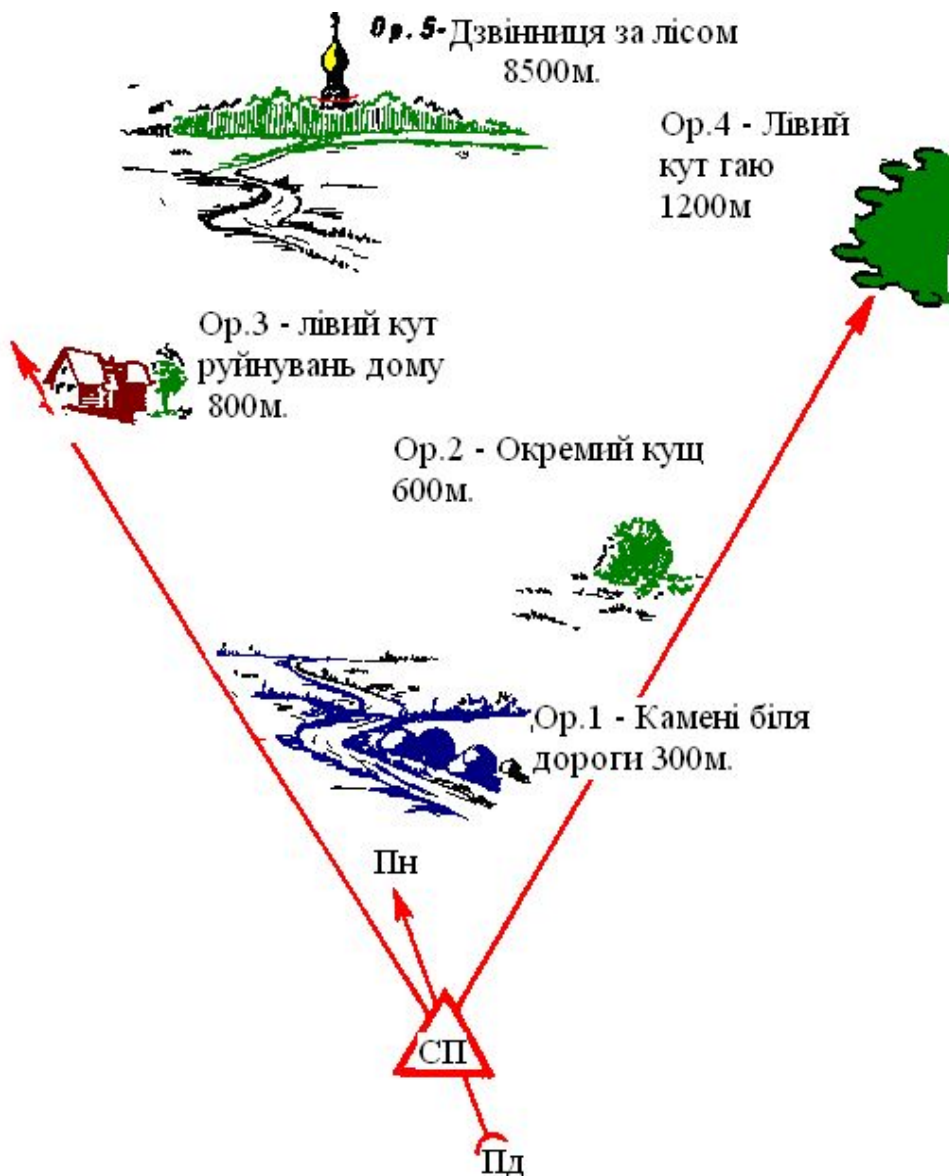

Засоби зв'язку

Лінійка і олівець

СХЕМА ОРІЄНТИРІВ

На схему орієнтирів спостерігач наносить:

- місце спостережного посту;
- сектор спостереження;
- зони спостереження;
- орієнтири (нумеруються по напрямку огляду місцевості);
- поля невидимості.

ЖУРНАЛ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

На спостережному посту ведеться журнал спостереження, в який заносяться всі здобуті спостереженням і підслуховуванням зведення про супротивника, і робиться відмітка, кому вони доповіли.

Час спостереження	Де і що помічено	Кому і коли доповідати
6. 00	Ор.3, вправо 20, далі 150, встановлення двох мінометів в окопі.	Капітану Пілову в 6. 05
7. 35	Ор.6, ближче 300, політ вертольоту.	Йому ж – 8. 00
7. 55	Ор.1, вліво 40, далі 50, поблизу каменя блиск скла	Йому ж – 8. 00
23. 30	СП перемістився до місця підслуховування – кущ (241400, 183250).	Майору Федорову в 23. 40

**С
К
Л
А
Д
О**
**ОТРИМАНА ІНФОРМАЦІЯ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ПРИ
ПІДГОТОВЦІ ДО БОЮ:**

▶ організація бойових дій

**▶ підготовка взводу
(особового складу, ОВТ)**

**▶ підготовка району
бойових дій підрозділів,
зайняття вказаного району**

**▶ здійснення контролю
готовності взводу до
виконання поставленого
завдання (практична робота в
підрозділах)**

**▶ доповідь командирів
рот (у встановлений час)**

- **з'ясування завдання та надання першочергових вказівок щодо найшвидшої підготовки взводу до його виконання;**
- **оцінка обстановки;**
- **прийняття рішення та оформлення його на карті;**
- **проведення рекогносцировки;**
- **постановка завдань підлеглим підрозділам (особовому складу, вогневим засобам) (бойовим наказом або бойовим розпорядженням);**
- **організація взаємодії та управління, бойового забезпечення, виконання заходів морально-психологічного, тилового і технічного забезпечення**

Завдання на самостійну роботу

ЗАВДАННЯ на самостійну роботу. Заняття “Спостережний пост”.

Література:

Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України, частина III (взвод, відділення, екіпаж танка). - К.: КСВ ЗСУ. 2010.

Рекомендації механізованим підрозділам щодо дій на полі бою в сучасних умовах. - К.: ГУБП ГКСВ ЗСУ. 2002.

Пам'ятка військовослужбовцю з розвідувально-вогневих дій при виконанні бойових завдань. - К.; ГУБП СВ ЗС України. 2006.

Тактика дій солдата в бою. - Одеса. 2007.

Методичні вказівки:

Навчальні питання	Час (хв.)	Завдання тим, хто навчається
1. Обов'язки спостерігача.	45	Записати і вивчити: Обов'язки спостерігача.